

Nooteboom, Cees

Scheepsjournaal

—

De Bezige Bij – 301 pagina's

De ondertitel luidt *Een boek van verre reizen*. Maar in werkelijkheid gaat dit *Scheepsjournaal* – ofschoon er niet zo heel veel in gevaren wordt – vooral over tijd, geschiedenis, herinneren. In die zin kan men Nooteboom vergelijken met W.G. Sebald wiens boeken nogal eens dezelfde structuur hebben als dit *Scheepsjournaal*. Zonder uitzondering gaat het hier om prachtige beschrijvingen waarbij het Nooteboom er niet om gaat een soort reisverslag te maken, laat staan een beschrijving van al het moois of bijzonders dat op zijn weg komt. Nee, veeleer gaat het hem om tal van associaties die het reizen bij hem oproept, om het herinneren, om geschiedenis, om tijd. Wat Nooteboom zo bijzonder maakt is het feit dat hij een geweldig arsenaal aan prachtige taal heeft om je als lezer enigszins deelgenoot te maken van wat hem bezighoudt.

Om van dit laatste slechts één voorbeeld te geven: in *Het teken van de reiziger* schrijft hij dat hij veel van de wetenswaardigheden die hij tot zich neemt alvorens hij een van zijn reisdoelen bezoekt, ook weer vergeet. “Is het erg dat ik veel van die kennis weer zal vergeten? Nee, want wat ik niet zal vergeten is de essentie, de ervaring, er vindt op zulke ogenblikken een uitbreiding van je wezen plaats, je manier van denken wordt uitgerekt”. Zinnen waarop je jaloers bent, die had ik zelf wel willen bedenken.

Een andere ervaring die bij Nooteboom telkens weer terugkeert is het gegeven dat hij als reiziger altijd een buitenstaander blijft. Heel sterk ervaart hij dat op het Afrikaanse continent. Hoe vaak hij dat werelddeel ook bezocht, toch

eindigt zijn geschiedenis dit keer met de verzuchting: "en weet dat ik nog steeds niet echt in Afrika geweest ben". Net als bij Sebald denk ik ook bij Nootboom: schrijf door, stop nog niet hier, herinner je nog meer, deze plek bevalt me wel. Waar hij ook is, altijd weer wil je de volgende bladzijde lezen en hoop je dat het einde van die verhalen nog niet in zicht is. Prachtige verhalen met meer dan genoeg stof tot nadenken. Als ik er toch een uit moet halen dat ik fascinerend maar veel te kort vind: Ultima Thule, over Spitsbergen. Nootboom is een groot schrijver, die terecht wereldwijd geprezen wordt.

Enno Nuy

Mei 2011